

Laatste Kans voor “Nieuw Heemstra State”

een prachtige voorziening van en voor

de (w)inwoners van Trynwâlden

Basisdocument v2

Januari 2017

INHOUD

1	Inleiding	3
	Aanleiding en achtergrond	3
	Doel en vragen.....	3
	Aanpak.....	4
	Opbouw van deze rapportage.....	5
2	Sterke punten, zwakke punten, kansen en bedreigingen	6
3	Opgehaalde informatie	7
	Informatiebijeenkomsten 14 november	7
	Straatbabbel	7
	Rapportage Groene Weide.....	7
	Literatuuronderzoek.....	8
	Veldwerk.....	9
4	Besluiten en hoe verder?	11
	Besluiten en uitgangspunten.....	11
	Hoe verder?	12
	Drie onderdelen.....	13
	Bijlage 1: Actoren	14
	Bijlage 2: Verslag twee grote bijeenkomsten met inwoners op 14 november 2016	15
	Bijlage 3: Verslag Straatbabbel Van Welderenstate door Kearn.....	15
	Bijlage 4: Groene Weide Plan	15
	Bijlage 5: Lijst met ideeën.....	15

1 Inleiding

Aanleiding en achtergrond

Na jarenlange financiële tekorten is de grens bij Heemstra State bereikt. Zonder samenwerking met andere partijen is met name de last van het centrale dienstencentrum in Oentsjerk niet meer op te brengen. Op jaarbasis draait het centrum een verlies van 500.000 euro, oplopend naar circa 800.000 euro vanaf 2018, dat door veranderende financiering van zorgorganisaties niet meer op te brengen is.

Heemstra State vervult als dienstencentrum een centrale rol in de gemeenschap Trynwâlden. Als grootste werkgever in het gebied, leveren we een totaalpakket aan zorg – en ondersteuning, zodat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. Door het zeer complete aanbod van diensten onderscheidt Heemstra State zich van andere thuiszorgaanbieders.

Centraal daarin staat het dienstencentrum dat door vele partijen uit de Trynwâlden wordt gebruikt. Mensen ontmoeten elkaar voor hobby's en activiteiten, de sociale functie is groot en daarmee is het dienstencentrum het hart van de Trynwâlden. Het geeft ruimte aan verschillende verenigingen als de zangverenigingen, muziekgezelschappen en biljarters. Ook geeft het ruimte aan de bibliotheek, een peuterspeelzaal en kinderopvang. Echter de financiële lasten ervan liggen hoofdzakelijk bij Heemstra State, koepelorganisatie Patyna dekt al vijf jaar lang het verlies.

Nu is, mede door de veranderende financiering, de situatie zeer zorgwekkend geworden. Daarom is een nieuwe opzet en verdeling van verantwoordelijkheid noodzakelijk met een betrokken dragende rol van één of meer lokale partijen. Inzet is te komen tot een gezamenlijke verantwoording van het dienstencentrum per 1 mei 2017. Heemstra State wil benadrukken dat de thuiszorg voor haar cliënten gewaarborgd blijft. Ook hecht Heemstra State grote waarde aan de basis van het concept: een totaalpakket aan diensten om ouderen in de Trynwâlden zo lang mogelijk thuis te laten wonen. Zij wil zich graag inzetten om de ontstane situatie op te lossen en een nieuwe start maken. Zodat het dienstencentrum voor de gemeenschap van de Trynwâlden gegarandeerd blijft.

Doel en vragen

Doel is om een gedragen transformatieplan en formule op te stellen met voldoende toekomstperspectief, dat uiterlijk 1 mei 2017 gereed is. Relevante vragen zijn dan:

- Is er überhaupt een robuust toekomstperspectief te realiseren? Zo ja, zijn er meerdere varianten of is er in de loop van het proces een duidelijke voorkeursvariant?
- Wie zijn met name potentiële dragende partijen en wat is hun rol / bijdrage?
- Op welke wijze kunnen initiatieven en betrokkenheid van de inwoners worden gestimuleerd en gefaciliteerd? Denk aan ANNO, de gebiedsagenda van NO-Fryslân, het gebiedsgerichte beleid van de Stadsregio Leeuwarden, concrete activiteiten van onderop zoals de zorgcoöperatie Tirza, de energiecoöperatie en wellicht een dorpencoöperatie Trynwâlden?
- Wat is de rol van de gemeente daarbij? Denk aan bevorderen van leefbaarheid en voorzieningen, dorpen(accommodatie)beleid, ruimtelijke ordening en omgevingsvisie, stimuleringsgelden voor relevante pilots aangaande maatschappelijke meerwaarde, etc.

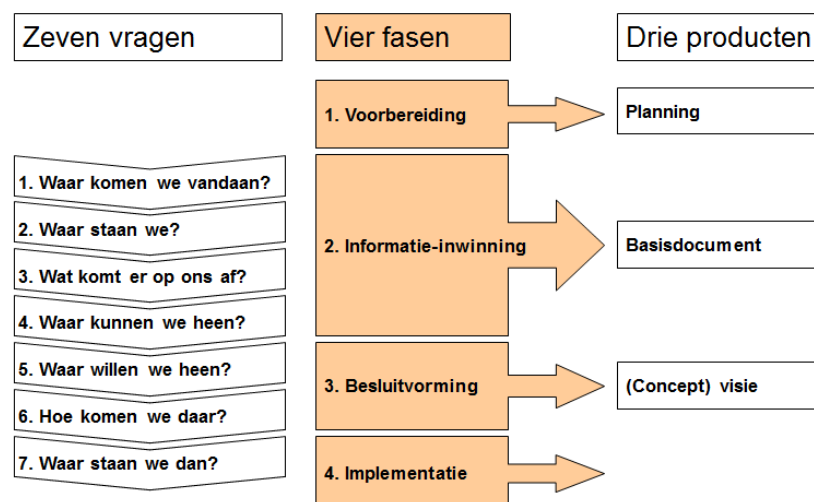
- Welke rol wil Patyna blijven vervullen bij de diverse vormen van commitment van andere partijen? Anders gezegd: wat zijn de keuzen die Patyna maakt na de informatie inwinningsfase?
- In hoeverre staat Patyna open voor bijdragen in de vervolginvesteringen (bij functiewijzigingen van het gebouw / dienstencentrum), exploitatie (een gegarandeerde afname van bepaalde diensten en vierkante meters) en/of een bruisschat als zich een overnamekandidaat meldt?

Aanpak

De volgende uitgangspunten gelden voor een effectief en efficiënt proces:

- Een *transparent proces* (we delen in principe alle informatie);
- Een *participatief proces* met relevante stakeholders uit de samenleving en met Patyna als regievoerder van het proces;
- Een *harde deadline* van 1 mei 2017 waarop er een vertrouwenwekkend robuust perspectief moet zijn en als dat niet zo is het in gang zetten van een afbouwscenario van het dienstencentrum;
- Een *organische aanpak* conform het gedachtegoed van Nooit Af (boek van Aslander en Witteveen, 2016). Kern van dat gedachtegoed is dat je er nooit in slaagt om het perfecte plan te bedenken, omdat tegen die tijd de wereld alweer is veranderd. Je kunt dus beter beginnen met een aantal partners zoeken die iets willen en al snel activiteiten uitvoeren, om zo werkende weg kansen te ontdekken die je vervolgens gaat verzilveren. De visie op Nieuw Heemstra State is dan uiteindelijk ook meer een uitvoeringsprogramma dan een visionair plan. Het proces is een praktische ontdekkingsreis;
- *Sturen op energie*: kernactiviteiten met juiste rollen van actoren en wie wil er wat, zichtbaar in gedrag en resultaten.

Het proces heeft een structuur met 7 vragen, vier fasen en drie producten:

De fasen voorbereiding en informatie-inwinning lopen van september tot en met december 2016, de fase van focus / richting geven en (voor)besluitvorming loopt van januari tot 1 mei 2017 en de fase van implementatie loopt vanaf dan, mits er een voldoende resultaat is. Vanwege de organische

“werkende weg” aanpak kan het zijn dat delen van de implementatie reeds eerder plaatsvinden (no-regret policies, zaken die altijd positief bijdragen). Inmiddels is er een zogenaamde “Doegroep” met een handvol initiatiefnemers in besloten kring aan de slag om de haalbaarheid van een Nieuw Heemstrastate de doordenken.

De projectstructuur ziet er als volgt uit. Een stuurgroep die bestaat uit de bestuurder van Patyna, de locatiemanager van Heemstra State, aangevuld met relevante disciplines. De stuurgroep neemt besluiten (financieel, inhoudelijk) en faciliteert (communicatie, inzet eigen netwerk). Een projectgroep met vertegenwoordigers uit de samenleving. De projectgroep draagt informatie en ideeën aan, stelt vragen en discussieert over mogelijke antwoorden. Uit de projectgroep kunnen kleine werkgroepen worden geformeerd, al of niet met externe (kennis)partners. In de informatie inwinningsfase is dat gedaan voor financiën. Idealiter ontstaan er gedurende een iteratief proces enthousiasme en commitment van enkele partijen voor een Nieuw Heemstra State. En / of suggesties voor andere dragende partners. Beide is gebeurd in de informatie inwinningsfase. In de focusfase zal aan de projectgroep worden gevraagd om een “linking pin” rol te vervullen naar de inwoners, voor de gewenste cultuurverandering naar participatie en eigen verantwoordelijkheid, dus een dienstencentrum van en voor de inwoners. Maar ook dan kan er in de vorm van werkgroepen worden gewerkt aan deelprojecten. Denk bijvoorbeeld aan de opzet van een dorpscoöperatie, een leerbedrijf (horeca, zorg en/of groen), een kunstroute of doeprojecten jong en oud. Dat alles kan dan weer aansluiten bij gebiedsgericht beleid van provincie, stadsregio en gemeente. Maar dat is allemaal te ont-dekken.

Opbouw van deze rapportage

Dit is een verslag van fase 2, het basisdocument. De bedoeling is een communiceerbaar beeld te geven voor alle betrokkenen, dus zowel professionals als leken. Een basis voor vertrouwen is immers transparantie in informatievoorziening. Op basis van al het verzamelde materiaal heeft de stuurgroep keuzen gemaakt, tijdens de stuurgroepvergadering van 12 december 2016. In hoofdstuk 4 worden deze toegelicht, met consequenties voor “hoe verder”. Hoofdstuk 2 bevat een inschatting van sterke punten, zwakke punten, kansen en bedreigingen vooraf (SWOT) en hoofdstuk 3 geeft een beknopte weergave van de bevindingen gedurende het proces. In de bijlagen zijn opgenomen een lijst van actoren en de diverse producten die gedurende het proces van informatie inwinning zijn gemaakt.

2 Sterke punten, zwakke punten, kansen en bedreigingen

In het begin van het proces is er een interne werksessie gehouden met de stuurgroep en er zijn gesprekken gevoerd met lokale partijen en personen die vrijwel allemaal toezegden deel te nemen in de Projectgroep. Uit deze activiteiten kwam een aantal sterke punten, zwakke punten, kansen en bedreigingen (SWOT).

Sterke punten zijn onder meer goede zorg in wijkverpleging en intramuraal, een prachtig faciliterend centrum, voldoende volume (appartementen), ligging dicht bij centrum, er is van alles qua voorzieningen en “traffic” (niet afgelegen), klantgericht, betrokken medewerkers, veel vrijwilligers, gemeenschapszin, ondersteuningsnetwerk.

Zwakke punten zijn onder meer de functionele verbinding met het dorp mist, doorverwijscontacten kunnen sterker, samenwerking met andere stakeholders zoals gemeente en corporatie, staat “los” van de mienskip (Patyna moet het doen en dat was in het verleden ook zo; vroeger kon wel alles: opboksen tegen historie), verwachtingen van burgers zijn erg hoog, financiering van het concept nu en straks (tekort dat toeneemt), de verschillende namen (Skewiel, Heemstra State, Van Welderenstate) zijn verwarrend: wat is wat?

Kansen zijn onder meer een verdergaande scheiding van wonen en zorg, wijkverpleging en langer thuis blijven wonen, de bedoeling van de WMO en Participatiewet: ondersteunen van burgers, populatiebepoortiging (ZVW + WMO en deel WLZ), verdwijnen regeling zorginfrastructuur (is ook een kans, vanwege de urgentie).

Bedreigingen zijn onder meer verdwijnen subsidie zorginfrastructuur, terugtrekkende corporatie op een smalle kerntaak zonder woonomgeving en steunstructuur, terugtrekkende gemeente.

Een combinatie van “zwak punt” en “bedreiging” wordt ook wel een levensbedreiging genoemd, dus iets waardoor je “out of business” bent. Een zwakke binding met inwoners buiten Heemstra State + de historisch gegroeide verwachtingen in combinatie met terugtrekkende stakeholders en toenemende financiële tekorten bij ongewijzigd beleid, betekent dat de urgentie groot is.

Een combinatie van een “sterk punt” en een “kans” wordt ook wel een gouden kans genoemd. De centrale ligging + kwaliteit van de zorg + gemotiveerde vrijwilligers en personeel in combinatie met beleid gericht op participatie en langer thuis wonen betekent dat de potentie aanwezig lijkt om de benodigde transformatie naar “voor en door stakeholders en inwoners” in relatief korte tijd te realiseren. Kortom: het is spannend, maar het kan lukken!

3 Opgehaalde informatie

Op diverse manieren is informatie verkregen, namelijk via

- De grote informatiebijeenkomsten op 14 november, zie verslag;
- De Straatbabbel door Kearn, zie verslag;
- Projectgroep, in het bijzonder de werkgroep financiën, leidend tot de rapportage Groene Weide;
- Literatuuronderzoek naar leervoorbeelden;
- Veldwerk in de gemeente naar leervoorbeelden.

Achtereenvolgens wordt een aantal elementen uit de rapportages belicht. Als bijlagen zijn de volledige rapportages beschikbaar. Ook de opbrengst van literatuuronderzoek en veldwerk wordt besproken.

Informatiebijeenkomsten 14 november

Tijdens de bijeenkomsten is de slechte financiële situatie toegelicht, plus het proces van het Laatste Kans initiatief. Er was een goede opkomst, in totaal meer dan 200 mensen. Het leeft. Veel mensen snappen het volgende niet: waarom is er niet eerder aan de bel getrokken? Patyna legt immers al jarenlang geld toe op het dienstencentrum. Het gesprek ging vooral over het dienstencentrum en dat was ook de bedoeling. De kwaliteit kan beter, onder meer de telefonische bereikbaarheid en de bemensing van de receptie. Men lijkt te beseffen dat allemaal kleine stukjes ook helpen om het probleem op te lossen in plaats van één grote oplossing. Tijdens de middag waren er vooral veel vragen (over rollen van onder meer de gemeente en dorpsbelangen) en behoefte aan financiële cijfers. Tijdens de avond werden ook veel tips gegeven. En er was grote nieuwsgierigheid naar het vervolg. Het verslag inclusief de financiële cijfers is op de website gezet.

Nog lang niet iedereen zit in de stand van participatie en een Nieuw Heemstra State van onderop. Maar het begin is er, met bewustwording en transparantie in informatie. De strategie is perspectief bieden, blijven communiceren en als het tijd is (maart?) weer een grote bijeenkomst organiseren om de stand van zaken te delen en gericht vragen voor participatie activiteiten te stellen. Voor en door inwoners, met passende rollen en bijdragen van de actoren. En met Patyna als een van de partners in plaats van de leidende partij voor het dienstencentrum.

Straatbabbel

De bewoners van Van Welderenstate zijn tevreden over het wonen, de ligging nabij winkels, de parkachtige omgeving en de zorg door Patyna. Verbeterpunten zijn bewegwijzering, onderhoud van park en tuinen (gladheid, bladeren) en gezelligheid bevorderende activiteiten. Men wil graag meehelpen en taken afspreken. Als actiepoint is onder meer een gespreksgroep gestart.

Rapportage Groene Weide

De belangrijkste passage staat waarschijnlijk op pagina 6: "Tussenconclusie. Op basis van bovenstaande bevindingen en veronderstellingen is de tussenconclusie te maken dat de exploitatie met een bescheiden winst gerealiseerd kan worden. De eerste vervolgstap zou kunnen zijn meer hardheid te verkrijgen ten aanzien van de (voor deze berekeningen) gemaakte veronderstellingen voor Fase 1: samenwerking Patyna, Sociaal Plan, afbouw verlieslatende activiteiten, contract m.b.t

outsourcing restaurant, verkoop grond en opstallen. Om daarna voor fase 2 een globaal plan op te stellen". Het rapport en de diverse aannames zijn besproken in de stuurgroep van 12 december 2016. Hier is een aantal besluiten genomen die als uitgangspunten gelden voor de vervolgfase, zie hoofdstuk 4. De stuurgroep spreekt haar waardering uit voor het vele werk dat is verricht.

Literatuuronderzoek

Er is heel veel informatie beschikbaar over projecten en activiteiten in Nederland en in de EU. Vanuit de invalshoek krimp, leefbaarheid en voorzieningen, bevorderen participatie en/of sociale cohesie. Maar ook vanuit technologische ontwikkelingen (internet of things, e-health, veiligheidssignalering, domotica), robots in de verpleging (Japan) en leefstijl (healthy ageing) is er veel informatie voorhanden. Succes start vrijwel altijd met behoeften, "pijn of verlangen" en vooral wie wil er echt wat?

Het advies is om onderaan te beginnen, een vraaginventarisatie bij inwoners. Met de moeilijkheid dat inwoners niet altijd weten wat er mogelijk is. Marktonderzoek is ineffectief als mensen zich de voordelen van een nieuwe situatie niet goed kunnen voorstellen. Voor de overheid en zorgpartijen is een rol van "latente vraaggerichtheid" vaak een goede. Via pilots. In Noord-Nederland zijn beleidskaders en kennispartners genoeg: Kennisnetwerk Krimp Noord-Nederland, Healthy Ageing, Zorg Innovatie Forum.

Gemeente en/of een op te richten dorpscoöperatie Trynwâlden kunnen een dorpsvisie Trynwâlden maken in de vorm van een uitvoeringsprogramma of projectenboek, waarvoor vervolgens dekking in uren en geld kan plaatsvinden. Met nadrukkelijk participatie van inwoners. De (totstandkoming van) dorpsvisie Nijeveen is een van de voorbeelden. Voor allerlei thema's (economie, verkeer, energie, toerisme) zijn projecten en activiteiten benoemd en toegedeeld aan actoren en inwoners. Een greep uit de projecten en activiteiten van onderop in Nijeveen, die ook in Trynwâlden uitgevoerd (kunnen) worden:

- Wonen en zorg. In kaart brengen welke behoefte er de komende jaren is aan woningen waar ouderen kunnen (blijven) wonen met ondersteuning van thuiszorg. Het gaat hier om levensloopbestendige woningen, woningen voor mensen met beperkingen, groepswoningen en appartementen in het Kerspel. Essentieel is een goed beeld te krijgen van wat ouderen willen op het gebied van wonen en zorg. Toekomstige activiteiten moeten vraag gestuurd zijn en niet aanbod gestuurd. Een enquête onder ouderen in Nijeveen kan hier richting aan geven. De resultaten moeten begin 2016 beschikbaar zijn om nog mee genomen te kunnen worden in de nieuwe woonvisie van de gemeente Meppel. (Actie: werkgroep wonen en zorg en gemeente)
- Mantelzorg en respijtzorg. In kaart brengen behoefte aan ondersteuning van mantelzorgers en respijtzorg. Opzetten van ondersteuning door vrijwilligers. Goede en toegankelijke informatie over mogelijkheden die organisaties bieden en over welke mogelijkheden er zijn voor betaalde respijtzorg in een instelling. (Actie: gemeente/WMW, Swon en huisartsen)
- Nieuwe bewoners actief informeren over activiteiten en zorg in Nijeveen en waar men terecht kan met (zorg)vragen. (Actie: gemeente, historische vereniging en dorpsvereniging)
- Herkennen en ondersteunen van gevallen van eenzaamheid. Kijken waar nog hiaten zitten en hoe die kunnen worden opgelost. (actie: SWON, kerken, huisartsen en WMW)

- Eén of twee keer per jaar organiseren van een bijeenkomst waar zorgprofessionals en vrijwilligers elkaar ontmoeten en informatie uitwisselen. (Actie: huisartsen, wijkverpleegkundigen, dorpsvereniging, Swon, WMW en kerken)
- Opzetten van een centraal meldpunt (nu zijn er meerdere ingangen) waar mensen met ((mantel-)zorg)vragen terecht kunnen.
- Opzetten van een digitaal hulpmiddel (bijvoorbeeld www.nlvoorelkaar.nl) om hulpvragen en hulpaanbod bij elkaar te brengen. (Actie: gemeente, WMW, kerken)
- Kerspel. In gesprek blijven met de Stouwe over de mogelijkheden in het Kerspel van respijtzorg, eerstelijns verblijf, particuliere huur met thuiszorgindicatie en zorg voor mensen met een zwaardere zorgindicatie (langdurige zorg die wordt geïndiceerd door het CIZ). (Actie: werkgroep zorg en De Stouwe)

Tot slot is het goed om projecten en activiteiten vanuit de inwoners gewoon uit te voeren en als maatschappelijke stakeholders te faciliteren. Een charmant voorbeeld is Stichting Toentje. Dat is de Groningse stadsmoestuin waar veel verschillende mensen met elkaar in contact komen. Van buurtbewoners tot kwetsbare groepen die er een zinvolle dagbesteding vinden. De producten gaan naar de Voedselbank. Er kan ook gedacht worden aan tuinen voor de groeiende groep dementerende ouderen waar omwonenden meehelpen. Al of niet met oude streekgewassen? Of bijenkasten? Of producten maken die in de winkel van Tryn worden verkocht? Of...

Veldwerk

Procesbegeleider Jan Willem Wolff is met Harm-Jan Urbach van de gemeente op veldwerk geweest. Op zoek naar leereffecten van maatschappelijk ondernemers en projecten met maatschappelijke meerwaarde. Een van de bezoeken was aan de Supermarkt PLUS van Sjouke Wijnsma in Eastermar. Er is een initiatiefnemer, er zijn voorzieningen (in dit geval een supermarkt als fysieke ontmoetingsplek, met een virtuele bezorgservice boodschappengemak.nl in heel Friesland om inkomsten te genereren), zorg voor ontspoorde verslaafde jongeren, asielzoekers, andere drop-outs, e.d. Interessant: door de bezorgservice signaleren die of mensen het moeilijk hebben (armoede, hulp), omdat ze vaak om een praatje verlegen zitten en de bezorgers achter de voordeur kijken. Een andere check is het betalingsgedrag. Men kan nog op rekening kopen. Als het krediet te groot wordt, trekt Sjouke aan de bel bij de juiste hulpverlener. Hij zit dan ook in de Wmo-raad. Sjouke heeft een aantal vrijwilligers van boven de 70 en die zijn nooit ziek. Verder ook vrouwen van rond de 45. Lief en leed wordt gedeeld. Er is een link naar de dorpentteams. Sjouke is tevens Havenmeester. Wat betreft de gesprekken met kankerpatiënten: echte aandacht blijkt onbetaalbaar. Hoe is het ontstaan? Het Werkcafé startte vanuit de Diaconie. Zo is het begonnen. We hadden geen busverbinding, dus mensen vroegen zich af hoe ze naar een ziekenhuis e.d. konden komen. Je hebt een gangmaker nodig, in dit geval de predikant. Zo ontstond een kern van vrijwilligers. In Eastermar is ook nog het theater Meerzicht, voor 30 of 40 personen. Dat kan normaal gesproken nooit uit, maar wel als je het met andere recreatieve functies combineert.

Vraag: wat kunnen wij bij Nieuw Heemstrastate ervan leren? De echte aandacht. Er zijn vast veel verborgen eenzame mensen, nu en de komende 20 jaar. Ontmoeten moet je organiseren. Dat kan bij Nieuw Heemstrastate. Verder dat je initiatiefnemers in de gemeenschap nodig hebt zoals Sjouke en de predikant. En, kun je iets aanbieden – wellicht via internet dus kennis, matches vraag en aanbod, bezorgservice? – in een grotere regio te beginnen met Trynwâlden? Dus wat moet je echt lokaal per dorp aanbieden en wat op de schaal van Trynwâlden of zelfs daarboven? Tot slot zijn slimme

combinaties van functies kansrijk. Daarop moet Nieuw Heemstra State flexibel de ruimten ontwerpen. Voorbeeld: in Coevorden is de raadszaal van de gemeente tevens theater, met een opklapbare tribune. Het aanpalende café met een eigen ingang van buiten fungeert ook als kantine en vergaderlocatie voor de gemeente. Er zijn veel meer slimme combinaties denkbaar.

4 Besluiten en hoe verder?

Besluiten en uitgangspunten

Op basis van de in de informatie inwinningsfase verzamelde informatie, heeft de stuurgroep op 12 december 2016 de volgende besluiten genomen, die als uitgangspunten gelden voor vervolg.

Uitgangspunt 1: De visie van Patyna luidt als volgt: Patyna bestaat om cliënten te steunen in het behoud van hun waardigheid, door wonen, welzijn, zorg en behandeling zodanig in te richten dat cliënten zo lang mogelijk de regie over hun eigen leven kunnen houden. Voor Patyna is niet het aanbod van wonen, welzijn en zorg het doel, maar de toegevoegde waarde die erdoor ontstaat in het leven van de cliënt. Patyna is een organisatie waar innovatie gestimuleerd wordt. Patyna wil een focus hebben op kansen in plaats van op risico's. We willen altijd zeggen: 'It kin wól! - Het kan wél!' (zie Strategisch plan Patyna Samen Beter 2016-2020). Onze ambitie is ook in Trynwâlden om ervoor te zorgen dat mensen lang(er) thuis kunnen blijven wonen (preventie). We zijn daarom een Thuiszorg Plus organisatie en geen platte thuiszorgorganisatie. Hiermee bedoelen we dat we a) relevante diensten voor onze doelgroep (laten) aanbieden (steunstructuur) en we b) een bepaalde verantwoordelijkheid voelen voor "leefbaarheid" in de vorm van diensten en voorzieningen, vanuit onze kerntaak en altijd met regionale en lokale partners. Onze ambitie is om in elke regio waar we zitten een Thuiszorg Plus organisatie te zijn. Als dat niet (meer) kan, mag een ander het doen.

Uitgangspunt 2: Scheiding financiering van zorg en dienstencentrum. Dus geen kruisfinanciering tussen zorg en dienstencentrum. Wel dragen we soms projectmatig, via diensten of in de exploitatie bij als we het zien als investering om onze "zorgplus" ambities te realiseren. We signaleren de sterke samenhang tussen wonen, welzijn, zorg en behandeling en vinden het aangaan van duurzame relaties en samenwerkingsverbanden belangrijk met: woningcorporaties, huisartsen en gezondheidscentra, dorpsbelangen, wijkverenigingen, coöperaties (in wording) en welzijnsorganisaties, lokale overheden en vele anderen. Huisvesting wordt gezien als bedrijfsmiddel. Dat wil zeggen dat het huisvestingsbeleid te allen tijde ondersteunend is aan het realiseren van de doelstellingen en ambities geformuleerd in het strategisch plan Samen Beter. Kern is dat goede huisvesting meerwaarde voor de cliënt moet hebben (zie Strategisch Huisvestingsbeleidsplan Ritsen en Zwaluwstaarten, 2016).

Uitgangspunt 3: Financieel moet het geheel van de zorgactiviteiten kostendekkend zijn, wat in de praktijk betekent een plus van 2,5%. Enige kruisfinanciering tussen de diverse zorgactiviteiten thuiszorg, intramuraal, dagbesteding, huishoudelijke zorg en eventueel nieuwe zorgactiviteiten is acceptabel, mits daarvoor goede argumentatie is en beheersbaar.

Uitgangspunt 4. De oplossingen moeten duurzaam in de lucht kunnen blijven, voor een periode van minstens 10 jaar (wat lastig is met geregeld wijzigende regelgeving rond de zorg; zo verdwijnt de regeling Zorg Infrastructuur in 2018). Dit betekent dat er een zekere mate van flexibiliteit nodig is, bijvoorbeeld ten aanzien van de veranderbaarheid van vastgoed als Patyna eigenaar is.

Uitgangspunt 5. Reuring is een doel. Dus: volop activiteiten in het dienstencentrum, vanuit regionale en lokale partijen en door inwoners. Zonder draagvlak en activiteiten heeft een dienstencentrum geen bestaansrecht. Er wordt tegenwoordig ook wel gesproken over maatschappelijke waarde, sociale overwaarde, etc. Maatschappelijke functies en activiteiten worden steeds meer gedekt met

maatschappelijke uren en overcapaciteit van gebouwen, middelen en menskracht, aanvullend op financiële bijdragen. Hand in hand gaat dan het overdragen van verantwoordelijkheden (participatiesamenleving). Als Patyna willen we graag meedenken over dit soort nieuwe vormen van samenwerking / experimenten. Oppakken met / via de dorpsvereniging(en), gemeente en concreet verkennen van een dorpscoöperatie?

Uitgangspunt 6. We zijn altijd een van de partners die medeverantwoordelijkheid nemen en nooit de enige of grootste partner. Bij andere partners kan worden gedacht aan woningbouwcorporaties, gemeenten, scholen, kerkelijke organisaties, gezondheidscentra of ondernemers.

Uitgangspunt 7. Partners voor “Nieuw Heemstra State” moeten binding hebben met onze doelgroep in afspraken en gedrag, dus bijvoorbeeld geen platte commerciële of financiële doelstelling hebben. Bovendien hebben we enkele inhoudelijke eisen: onze intramurale mensen bereiden hun eten daar en eten ook daar, toegankelijkheid en betaalbaarheid dienen gewaarborgd te zijn, alsook de kwaliteit.

Uitgangspunt 8. Vorm volgt inhoud. Hiermee bedoelen we dat de organisatiestructuur afhankelijk is van de regionale en lokale eenheden; het is maatwerk. Een stichting of een coöperatie ligt daarbij meer voor de hand dan een BV. De huidige Vereniging van Eigenaren voldoet prima. In de toekomst kan er een eigenaar bij komen of af gaan.

Uitgangspunt 9. We zijn daar waar we onze doelen beter kunnen bereiken met andere zorgaanbieders graag bereid tot projectmatige en soms strategische samenwerking, denk aan een eventuele joint-venture / convenant met een regie-aanbieder van thuiszorg in een regio.

Hoe verder?

Vanaf nu maakt de zorgtak geen onderdeel meer uit van dit project. Er wordt een separaat project (proces) gestart, dat in de loop van 2017 plaatsvindt. Nieuwe Product-Markt Combinaties zorg (zoals Zorg Thuis voor dementerende ouderen in relatie tot intramurale zorg in Nieuw Heemstrastate) zijn zeker interessant om verder uit te werken. We kunnen nu nog geen investeringskeuzen maken. Eerst gaan we die verkennen / onderzoeken. Vanuit nationale regelgeving is er namelijk van alles in beweging en het is nog onduidelijk wat hiervan precies de consequenties zijn.

Focus vanaf nu is de volgende fase van het toekomstige dienstencentrum. De fase van informatie inwinning wordt afgesloten met dit basisdocument. De volgende fase is de focusfase. Met een selectie aan partners (Patyna, kerk / PTG, horeca De Canterlanden, Fysiotherapie, It Aventoer) wordt in besloten kring verder gewerkt aan een haalbare formule. De kerk is een key-player, gegeven de maatschappelijke rol die men zegt te willen vervullen. Patyna en de kerk hebben een gezamenlijke maatschappelijke insteek. Er lijkt een prima klik te zijn tussen alle partners. Overige partijen kunnen in een later stadium aanhaken. Communiceren met en betrekken van inwoners voor “reuring” is aan de orde als de basisafspraken zijn gemaakt. De gemeente is een belangrijke partij als het gaat om eventuele wijzigingen van het bestemmingsplan (denk aan parkeren, horecaverunning, eventuele aanbouw gebouw, veranderingen park, etc.).

Overige zaken zijn juridische aspecten, regelgeving in de zorg en financiële stromen, eigendom en onderhoud van het park en vervoer (rolstoelbus / skewielmobiel). Dit lijkt bij uitstek iets is dat men in

de lokale samenleving kan organiseren. Er zijn vaak vehikels en voertuigen genoeg! Iemand hoeft alleen maar de overcapaciteit te organiseren en vraag en aanbod te matchen.

Het kerkbestuur heeft als wens om eind januari aan de kerkgemeente concreet de mogelijkheden te kunnen informeren. Er vindt terugkoppeling plaats aan de projectgroep in januari (de voorlopige datum is 30 januari) omtrent a) stand van zaken / ontwikkelingen en b) er worden tips en medewerking gevraagd voor maatschappelijke participatie (reuring). Op een gegeven moment (maart?) vindt terugkoppeling plaats aan de inwoners. Een goede communicatie blijft essentieel.

Drie onderdelen

Samenvattend zijn er drie onderdelen te onderscheiden voor Nieuw Heemstra State om in de volgende fase nader uit te werken:

1. **Dienstencentrum.** Een aantal kernpartners (de “Doegroep”) gaat stap voor stap concreet de haalbaarheid van een dienstencentrum nieuwe stijl verkennen. De bijeenkomsten van deze groep zijn besloten. Naar verwachting is er in februari 2017 relevante informatie om breed te delen. En om daarna zodanig uit te werken dat er verdere besluitvorming kan plaats vinden, uiterlijk per 1 mei 2017.
2. **Participatie.** Doel is een dienstencentrum voor en door de inwoners (mienskip). Dat vergt een kanteling in houding en gedrag: van “Patyna moet het organiseren” naar “wij gaan het organiseren”. Gedurende de informatie inwinningsfase zijn maatschappelijke stakeholders en inwoners geïnformeerd. Vanuit het uitgangspunt “reuring” zijn in principe alle activiteiten goed die inwoners zelf willen organiseren. Wellicht kan sociaal kapitaal (kennis en kunde, tijd, overcapaciteit bij ondernemers) leiden tot een zo groot mogelijke maatschappelijke waarde. Dan zou, geheel in de gedachte van Foeke de Jong, Nieuw Heemstra State wellicht weer een koploperproject in Nederland zijn. Niet op het vlak van zorg, maar op het gebied van participatie en eigen verantwoordelijkheid. Op 30 januari 2017 wordt de Projectgroep geïnformeerd. Daar wordt de hulpvraag neergelegd om samen participatie verder te stimuleren. Naar verwachting zal in maart weer een grote bijeenkomst voor inwoners worden georganiseerd.
3. **Thuiszorg Plus.** Patyna gaat (los van het proces dienstencentrum) in 2017 onderzoeken hoe deze zorg nog beter, effectiever en efficiënter kan. De notitie Groene Weide wordt hierbij gebruikt, met name voor het verkennen van kansen van nieuwe Product-Markt Combinaties. Ook de uitkomsten van de Straatbabbel door Kearn en de suggesties van de grote bijeenkomsten van 14 november worden gebruikt.

Bijlage 1: Actoren

Leden Stuurgroep

- Siemen Volberda, hoofd cliënt en kwaliteit, zorgbemiddeling, innovatieve projecten zoals ECD
- Machiel Talsma, bouwcoördinator
- Johan Krul, bestuurlijk opdrachtgever
- Irma Kits, manager Heemstra State, opdrachtgever
- Christel Pieper, specialist communicatie
- Jan Willem Wolff, extern (proces)begeleider, opdrachtnemer

Leden Projectgroep

- Paul Palmboom (Dorpsbelangen Oentsjerk, Zorgcoöperatie Tirza)
- Axel Wallenburg (Zorgcoöperatie Tirza)
- Japik Riemersma (Dorpsbelangen Ryptsjerk, Zorgcoöperatie Tirza)
- Richard Adema (Ondernemersvereniging, Adema Bewindvoering)
- Arjen Hiemstra (Ondernemersvereniging, De Canterlanden)
- Harm-Jan Urbach, gemeente Tytsjerksteradiel
- Lambert Jalvingh, gemeente Tytsjerksteradiel
- Marten Reitsma, huisarts
- Mieke van Heeringen (Kearn)
- Martha de Boer (WoonFriesland)
- Steffen Hietkamp (WoonFriesland)
- Niek Hagoort (PGT)
- Ank Schepp/Beelen (BOB)
- Hessel Turkstra (Fysiotherapiepraktijk)
- Irma Kits (Patyna)
- Jan Willem Wolff (Wolff MC)

Leden Doegroep

- Niek Hagoort (PGT) + architect Wim-Jan Dijk
- Arjen Hiemstra (Ondernemersvereniging, De Canterlanden)
- Hessel Turkstra (Fysiotherapiepraktijk)
- Gerke Postma, It Aventoer
- Irma Kits, manager Heemstra State, opdrachtgever
- Jan Willem Wolff, extern (proces)begeleider, opdrachtnemer

Overige actoren

- Kinderwoud, Rabobank, De Friesland, Het Friese Land, Bibliotheek Gytsjerk, Caparis, Dorpsbelangen Gytsjerk, Landschapsbeheer Friesland

Bijlage 2: Verslag twee grote bijeenkomsten met inwoners op 14 november 2016

Bijlage 3: Verslag Straatbabbel Van Welderenstate door Kearn

Bijlage 4: Groene Weide Plan

Bijlage 5: Lijst met ideeën

- Zoek de mensen die *wel* wat willen, de (voor)trekkers, ambassadeurs, participanten
- Betrek ondernemers er volop bij, want die denken van nature in (markt)kansen
- Benut het bestaande netwerk en bestaande initiatieven (dorpsvereniging, Tirza, bestaande plekken en voorzieningen als supermarkt, huisarts, scholen, café, BOB, wijkteams, enz.)
- Hoe kunnen we zaken slim organiseren? Kun je bijvoorbeeld het park onderhouden via mensen in een werkproject?
- Stel een lijst op van zorgdoelgroepen (autisten, gehandicapten, eenzame ouderen, overspannen mensen, enz.) en inventariseer hun vragen en wensen
- Als mensen langer thuis wonen al of niet met zorg, betekent het dat ze behoefte hebben aan ontmoeting? Denk aan eenzame ouderen. Kunnen we die mensen met vervoer / een arrangement (koffie, eten, ontmoeting, een activiteit) naar Heemstra State krijgen?
- Kunnen de Vrouwen van Nu meedenken en meehelpen? En Humanistisch Verbond?
- Een soort Dienstencoöperatie, met een digitaal platform / prikbord voor vragen en aanbieders (boodschappen, vervoer, enz.)?
- Bouw een Noflijk Wenje 2
- Steek veel tijd en energie in p.r. en communicatie
- Doe onderzoek naar leervoorbeelden elders in NL
- Maak een lijst met 10 Product-Markt Combinaties
- Is het zinvol om De Zonnebloem erbij te betrekken?
- Nieuwjaarsbijeenkomst 2017 van de Zakenclub plaats in Heemstra State
- Ondernemersbeurzen
- Zorg Thuis, maatwerk voor zo lang mogelijk thuis wonen (ook dementerende ouderen) en veel goedkoper dan nu; een nieuwe PMC voor thuiszorgorganisaties, o.a. soms een PGB organisatie worden i.p.v. een ZIN (Zorg In Natura) instelling, afstemming thuiszorgorganisaties (regieaanbieder en basisaanbieders).
- Een Proeftuin dementie of andere soorten proeftuinen?
- 100 nieuwe leden werven voor de zorgcoöperatie op 14 november
- Een Wijkbedrijf voor het dorp (zie o.a. Bilgaard in Leeuwarden). Het Wijkbedrijf is dé manier om de veranderingen in de zorg en participatiewetten met elkaar te vervlechten. In een wijkbedrijf kan door professionele inzet en bewonerskracht te combineren concreet vorm worden gegeven aan nieuwe dienst- en zorgverleningsconcepten in de wijk. Het unieke is dat dit gedaan kan worden op basis van geldstromen die al beschikbaar zijn voor de wijk, zoals voor participatie, zorg, welzijn, groen en grijs onderhoud etc. Door deze bestaande

budgetten slimmer in te zetten en samen te werken met gemeente, zorgpartijen, zorgverzekeraars, lokale ondernemers en wijkbewoners kan met het beschikbare budget meer worden gedaan en meer maatwerk worden geleverd. Voorbeelden van activiteiten van het wijkbedrijf: WMO woningaanpassing en onderhoud door bewoners uit de wijk, ondersteund door vakmensen; combineren van wijkactiviteiten met dagbesteding voor ouderen en mensen met beperking; leerwerkbedrijven waar MBO studenten stagelopen bij mensen thuis; ze bieden huishoudelijke hulp en lichte zorg, een vanuit de participatiewet gefinancierde flat- / buurtconciërge vergroot de veiligheid in het complex / de wijk, startende bedrijfjes leveren diensten aan bewoners zorgcomplex en zetten ze in bij hun werkzaamheden (handwerken – reparatie kleine apparaten); een gemeenschapshuis biedt kinderopvang gerund door ouderen uit de wijk; zorgverzekeraar, gemeente en zorginstelling werken op wijkniveau het meest optimale servicepakket uit, waarbij preventie, mantelzorg en zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen optimaal worden gefaciliteerd

- Boodschap communiceren: “We geven met Nieuw Heemstra State een cadeautje aan de samenleving”.
- Ontwikkelingen: initiatief Kika op 100 meter afstand van Heemstra State, de recyclingwinkel van Trien. Vraag: kunnen we die initiatieven versterken en kunnen die initiatieven omgekeerd de toekomst van Heemstra State versterken, zo ja wat, wie en hoe?
- Alle suggesties opgehaald tijdens de twee informatiebijeenkomsten met inwoners op 14 november (zie verslag van die bijeenkomsten).